

Hankintalain muutoksiin varautuminen ja tietohallinnon järjestäminen valmistelutyön tueksi

Kh 17.8.2026
128/00.04.02/2023

Valmistelija

Maija Kääriäinen, kunnanjohtaja
p. 040 656 9258, maija.kaariainen@rautjarvi.fi

Hankintalain muutos, siirtymäajat ja vaikutukset

Kesäkuussa on tullut voimaan eduskunnan hyväksymät hankintalain muutokset, jotka muuttavat merkittävästi kuntien mahdollisuuksia hankkia jatkossa palveluita sidosyksiköiltään. Lakimuutoksen keskeisin sisältö on osakeyhtiömuotoisia sidosyksiköitä koskeva vähintään 10 prosentin omistusosuusvaatimus, jota sovelletaan siirtymäajan jälkeen 1.7.2027 alkaen. Hankintayksiköiden tulee irtisanoa sopimukset sidosyksiköidensä kanssa päättymään 30.6.2027 mennessä mikäli tämä omistusvaatimus ei täyty.

Hankintayksiköiden on kuitenkin mahdollista yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä irtisanoa sopimuksia päättymään pidemmällä siirtymäajalla, 30.6.2030 mennessä, mikäli sopimuksen irtisanomisesta olisi poikkeuksellisesti kohtuuttomia seurauksia tai sopimuksen irtisanomiseen liittyy merkittäviä taloudellisia riskejä. Pidemmän siirtymäajan hyödyntämisestä tulee tehdä ilmoitus valtiokonttorille viimeistään 30.9.2026.

ICT- sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden osalta lakimuutos on merkittävä. Palvelut tuottaa tällä hetkellä sidosyksikkönä toimiva Meidän IT ja talous Oy (Meita Oy), josta kuntamme omistus on 0,2 % eikä omistuksen nostaminen uuden lain vaatimaan 10 %:iin ole mahdollista. Meitaan on lähes 20 vuoden aikana toteutettu alueellisesti yhteinen infra, järjestelmät ja sopimukset, joissa on vahvat keskinäiset riippuvuudet.

Hankintalain muutokset edellyttävät kunnilta arviointia ja suunnitelmaa siitä, miten ICT-, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut järjestetään jatkossa. Vaihtoehtoina voivat olla esimerkiksi kuntien välisten yhteistoimintarakenteiden muodostaminen, toimivallan siirtäminen yhteiselle organisaatiolle tai kunnan oman osaamisen vahvistaminen ja palveluiden kilpailuttaminen osissa markkinoilta. Valmisteluun liittyy merkittäviä oikeudellisia, toiminnallisia, taloudellisia ja teknisiä vaikutuksia, jotka on arvioitava ennen lopullisten ratkaisujen tekemistä.

Vaihtoehtojen valmistelu ja toteutus tulee viemään aikaa ja muutoksiin liittyy kustannuksia sekä jatkuvuusriskejä, joten pidemmän siirtymäajan hyödyntäminen on välttämätöntä. ICT-, talous- ja henkilöstöhallintopalvelut muodostavat laajan ja toisiinsa integroituneen maakunnan laajuisen kokonaisuuden, jonka muuttaminen edellyttää huolellista valmistelua, vaihtoehtojen arviointia, sopimusjärjestelyjen uudistamista, teknisiä muutoksia sekä mahdollisesti yhteistyötä muiden kuntien kanssa. Riittävä siirtymäaika mahdollistaa muutosten toteuttamisen hallitusti siten, että kuntalaisten palvelujen jatkuvuus, tietoturva, kyberturvallisuus, varautuminen sekä kustannustehokkuus voidaan turvata koko muutosprosessin ajan. Tämä vähentää myös riskiä siitä, että kunta joutuisi tekemään kiireellisiä ja pitkän aikavälin kannalta epätarkoituksenmukaisia ratkaisuja palveluiden järjestämiseksi. Kunnan erittäin rajalliset resurssit

eivät mahdollista useiden samanaikaisten järjestelmä- ja palvelumuutosten toteuttamista ilman merkittävää toiminnallista riskiä.

Tietohallinnon organisoituminen muutokseen

Kunnan tietohallinnon resurssit ovat erittäin rajalliset eikä käytettävissä ole riittävää asiantuntemusta nykytilan analysointiin, vaihtoehtojen arviointiin, tietojärjestelmä- ja sopimusriippuvuuksien selvittämiseen sekä mahdollisten muutosten suunnitteluun. Kunnan kannalta on kuitenkin tärkeää varmistaa palveluiden jatkuvuus, tietoturva, tietosuoja, varautuminen sekä kustannustehokkaat ratkaisut myös hankintalain aiheuttamien muutosten jälkeen.

Tietohallinto varmistaa, että kunnan tieto, järjestelmät ja digipalvelut toimivat turvallisesti, tehokkaasti ja tukevat palveluiden tuottamista. ICT-palveluiden tuottaminen voidaan ulkoistaa, mutta kunta vastaa sopimusten ja kustannusten hallinnasta, siitä mitä tilataan, miten häiriöihin ja poikkeustilanteisiin kunnassa varaudutaan sekä jalkauttaa järjestelmiin ja toimintamalleihin liittyvät muutokset kunnassa. Muutosvaiheessa tulee myös analysoida ICT-ympäristön nykytilanne ja riippuvuudet, selvittää sopimuksiin liittyvät vaihtoehdot, kartoittaa tulevaisuuden tarpeet sekä vaihtoehdot näihin vastaamiseksi. Valmisteluprosessin aikana tulee pystyä selvittämään kuntien näkemykset tavasta, jolla tarvittavat ICT-, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut voidaan hankkia joko yhteiskilpailutuksella tai yhteisellä organisaatiolla.

Meita Oy on valmistellut kunnille määräaikaisen tietohallintopalvelun, jonka tarkoituksena on tukea kuntia hankintalain muutoksista aiheutuvassa valmistelutyössä sekä pilotoida maakunnan kuntien keskitettyä tietohallintoa. Tällä hetkellä kunnassa ei ole omaa tai jaettua tietohallintopäällikköä, mutta rooli tulee olemaan välttämätön muutosvaiheessa ja todennäköisesti myös sen jälkeen, riippuen palveluiden tulevasta toteutuksesta. Koska hankintalain muutoksista aiheutuva organisoituminen on vielä avoin, tuki valmistelutyölle ja mahdollinen tietohallinnon pilotointi ostopalveluna on tarkoituksenmukainen vaihtoehto. Meita Oy pystyy tarjoamaan tehtävään henkilön, joka tuntee kuntien ICT-ympäristön ja työ pääsee käyntiin nopeasti. Kuntien yhteisen ICT-toimintaympäristön toteuttaminen edellyttää, että kunnilla tai kuntien yhteistoimintaorganisaatiolla on oma tietohallinto ja riittävä kyky toimia palvelujen tilaajana sekä yhteensovittaa eri substanssijärjestelmät kokonaisarkkitehtuuriin.

Meita Oy:n ehdotus on nimetä Etelä- ja Pohjois-Karjalan kunnille yhteinen tietohallintopäällikkö, jonka kustannukset kunnat jakavat. Hinnoitteluun sisältyy lisäksi juridiset selvitykset kuntien uuden hankintalain mahdollistamista tukipalveluiden yhteistyömalleista sekä edessä olevien muutosten edellyttämä tekninen toteutussuunnitelma ja sen testaus. Kunnat ohjaavat palvelun sisältöä ja valmistelua. Sopimus on määräaikainen 30.6.2027 asti - tähän mennessä on tavoitteena ratkaista tavoitetila ja eteneminen ICT- sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden järjestämiseksi. Palvelun hinta on 980 €/kk eli sopimusajalla 1.9.2026-30.6.2027 yhteensä 9 800 € (alv.0 %).

Meitan tarjoaman tietohallintopalvelun tavoitteena ei ole sitoa kuntaa määrättyyn lopputulokseen, vaan tuottaa päätöksenteon tueksi tarvittavat selvitykset ja valmistella vaihtoehtoja siten, että kunta voi tehdä tarkoituksenmukaiset ratkaisut palveluidensa järjestämiseksi. Palvelu tukee myös siirtymäaikojen hyödyntämistä sekä mahdollisia yhteisiä ratkaisuja muiden kuntien kanssa.

Koska hankintalain muutosten laajat tekniset vaikutukset kohdistuvat erityisesti ICT-palveluihin, voidaan valmistelun käynnistämistä pitää kunnan toiminnan jatkuvuuden ja riskienhallinnan näkökulmasta perusteltuna.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Kääriäinen Maija

Päätösehdotus

Kunnanhallitus käynnistää hankintalain muutoksista aiheutuvien kunnan valmistelutehtävien toteuttamisen. Hyödyntää valtionkonttorille tehtävällä ilmoitusmenettelyllä pidempää siirtymäaikaa enintään 30.6.2030 asti hallittujen muutosten suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi sekä valtuuttaa hallintojohtajan tekemään ilmoituksen Valtiokonttorille. Valtuuttaa hallintojohtajan valmistelemaan tarvittavat selvitykset kunnan ICT-, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tulevaisuuden järjestämiseksi ja hankkia valmistelutyön tueksi Meita Oy:n tarjoaman määräaikaisen tietohallintopalvelun, jonka tavoitteena on tukea kuntaa hankintalain muutosten vaikutusten arvioinnissa, vaihtoehtojen valmistelussa ja tarvittavien toimenpiteiden suunnittelussa sekä pilotoida maakunnallista keskitettyä tietohallintoa.

Päätös